

ЖИТТЄВИЙ ЦИКЛ СИСТЕМИ ІНДУСТРІАЛЬНОЇ ОСВІТИ ТА ЙОГО НАСЛІДКИ ДЛЯ ОСВІТИ МАЙБУТНЬОГО СТОЛІТТЯ

Бех Володимир Павлович

доктор філософських наук, професор,
заслужений діяч науки і техніки України, завідувач
кафедри управління, інформаційно-аналітичної діяльності
та євроінтеграції НПУ ім. М.П.Драгоманова
E-mail: bvp51@ukr.net
ORCID ID: [https:// orcid.org /0000-0001-7432-3775](https://orcid.org/0000-0001-7432-3775)

Зінкевич Василь Іванович

кандидат сільськогосподарських наук,
доцент кафедри менеджменту та підприємництва,
доцент кафедри економіки та менеджменту
Дрогобицького державного педагогічного
університету імені Івана Франка
E-mail: Zinkevych1971@gmail.com
ORCID ID: [https:// orcid.org /0000-0003-1004-1685](https://orcid.org/0000-0003-1004-1685)

Сьогодні планетарна спільнота знаходиться у просторі міжцивілізаційного зсуву. Криза, що охопила планетарний соціальний світ стає постійним чинником соціального розвитку. Запущено механізм зміни цивілізацій, головною причиною якої є нарощування світовою спільнотою власного інтелекту. Це призвело до незворотних наслідків, оскільки стрибкоподібно зросла потужність колективного інтелекту, а накопичений енергетичний і організаційний потенціал світової спільноти викликав глобалізацію і інформатизацію. Якщо глобалізація змінює просторові параметри життєустрою планетарної спільноти, то інформатизація, навпаки, революціонізує його якість.

Це означає, що у першу чергу буде змінена наука і освіта, що породжують якісно нову культуру, оскільки наявна індустріальна культура здатна лише гальмувати новий паросток життєустрою людини. На роль парадигми знань у саморозгортанні цивілізації звернув увагу М.Фуко [4]. За його прикладом, ми дослідили феномен індустріальної освіти з метою формалізації закономірностей породження даного явища. Встановлення об'єктивних умов і підстави відкриває перспективу у мороку соціального хаосу розгледіти риси системи освіти інформаційної доби. Це важливо зробити ще й тієї точки зору, що освіта стає параметром управління соціальним розвитком планетарної спільноти витискаючи з цього горизонту релігійний чинник [1-3].

Виходячи з цієї ідеологеми, ми використали у якості методологічного засобу вивчення індустріальної цивілізації парадигму життєвого циклу соціальної системи індустріальної освіти для відтворення метаморфоз планетарного процесу, що відбувався на протязі майже 500 років (див.: Рис.1).

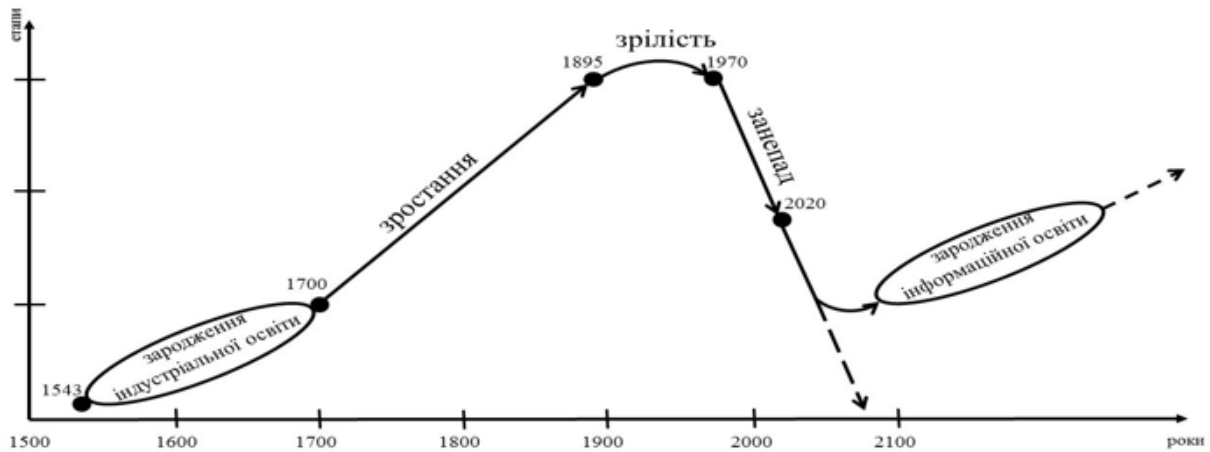

Рис. 1. Життєвий цикл соціальної системи індустріальної освіти

Отримані у даному дослідженні знання про життєвий цикл соціальної системи індустріальної освіти, ми цілком можемо використати для прогнозування життєвого шляху соціальної системи інформаційної цивілізації. Водночас ми усвідомлюємо, що будь-яка, навіть унікально витончена аналітика сучасного стану системи індустріальної освіти, нездатна нас вивести на розуміння нового змісту і форми, технології навчання і виховання, принципів організації і управління системи освіти інформаційної цивілізації (див.: Табл. 1.).

Таблиця 1

Порівняльний аналіз етапів зародження систем освіти індустріальної і інформаційної цивілізації в парадигмі життєвого циклу [3, с.149-151].

	ЕТАП/ ЧИННИК	ЕТАП ЗАРОДЖЕННЯ	
		Індустріальної цивілізації	Інформаційної цивілізації
1	Часовий вимір (роки)	XVI ст. – XVII ст.	2010–2050 рр.
Умови	Дух епохи	Дух Середньовіччя з флуктуаціями Реформації, релігійності і Ренесансу (Відродження)	Дух когнітивістики
	Філософія	Релігійна філософія	Філософія хаосу (абсурду)
	Наукова картина світу	Статика – визначає час через простір	Плинна
	Світогляд	Антропоцентризм	Екогуманізм
	Ідеологія	Релігійно-державна	Парадигма сталого розвитку
Підстава	Науковий супровід системи освіти	Стихійна наукова діяльність	Філософія освіти як світоглядно-ідеологічне підґрунття створення цілісної теорії освіти
	Педагогічне забезпечення	Стихійна педагогіка, андрагогіка	Когнітивна педагогіка
	Головна ознака змісту освіти	Природничі знання	Методологічне знання

	ЕТАП/ ЧИННИК	ЕТАП ЗАРОДЖЕННЯ	
		Індустріальної цивілізації	Інформаційної цивілізації
ПАРАМЕТРИ СИСТЕМИ ОСВІТИ	Особистість як продукт освіти	Людина релігійна	Планетарна особистість
	Персонал системи освіти	Монахи, філософи, святі отці	Науковці з педагогами- новаторами
	Структура системи освіти	Елементарна	Мережева
	Провідні напрями освіти	Медичний, юридичний, військовий, природничий	Аналітичний, когнітивний
	Вид організації освіти	Домашня гувернантська освіта з елементами державної і церковної освіти	Персоналізована /індивідуалізована (за кордоном – на основі авторських концепцій; у межах СНД – у парадигмі авторських шкіл)
	Провідний принцип формування і дії системи	Конверсний	Персоналізації/індивідуалізації
	Вид технології навчання і виховання	Класно-урочна	Персоналізована на основі поєднання мозку людини з Інтернетом та ІТ- технологіями
	Форми освіти	Сімейно-цехові з використанням класно- урочної освіти	Державно-приватні з породженням елементів індивідуального навчання
	Методи навчання і виховання	Силові за участі батьків і церкви, вербальні	Змішані: силові з нахилом у бік демократизації
	Менеджмент системи освіти	Відсутній як система	Самоменеджмент у системі посилення державно- приватного управління
	Вид механізму саморуку	Породження (самоорганізація)	Породження (самоорганізація)
Закономірності	Генетичні, на основі суспільного поділу індустріальної праці	Генетичні, на основі суспільного поділу інформаційної праці	
	Кінцевий продукт соціального розвитку	Індустріалізація планетарного життя	Фундаменталізація планетарного життя

Таким чином, наведена порівняльна таблиця демонструє, що сьогодні дійсно відбувається зародження системи інформаційної освіти, оскільки наявні усі елементи першого етапу життєвого циклу. Справа тепер залежить від того, яку спрямованість буде

мати система управління цим процесом з боку державних органів управління, що має реалізуватись за принципом персоналізації, і якою мірою освіта, що має будуватися на основі принципу персоналізації/індивідуалізації, буде під контролем з боку особистості, що навчається і суспільства, що вибудовує нову архетектоніку освіти XXI ст.

Список літератури:

1. Бех В.П., Бех Ю.В. На порозі сингулярності: планетарна спільнота у вирі Всесвіту: монографія / В. П. Бех, Ю. В. Бех; Мін-во освіти і науки України; Нац. пед. ун-т імені М.П.Драгоманова. – К.: «МП Леся», 2014. – 220 с.

2. Бех В. П., Зінкевич В.І. Життєвий цикл системи індустріальної освіти: когнітивний аналіз: монографія / В.П. Бех, В.І. Зінкевич; за наук. ред. проф. Ю. Бех. - Київ: Інтерсервіс, 2020. - 796 с.

3. Бех В. П., Зінкевич В. І. Освіта міжцивілізаційного простору: монографія / В. П. Бех, В. І. Зінкевич; за наук. ред. проф. Ю.В. Бех, Мін-во освіти і науки України, ДДПУ імені Івана Франка. - Київ: Інтерсервіс, 2020. - 176 с.

4. «Порядок дискурса» Мишеля Фуко: хто управляє знаннями, управляє всім // Заголовок з екрану/ Режим доступу: <https://monocler.ru/poryadok-diskursa-fuko>.